

Okrugli sto

SRBIJA I REFORMISANJE INSTITUTA ODGOVORNOSTI 6

Institut društvenih nauka, Beograd, Kraljice Natalije 45
Velika sala na prvom spratu

Institut društvenih nauka,
Centar za pravna istraživanja
Advokatska komora Vojvodine

10.00–17.00 sati
3. novembar 2023. godine

Edicija
KNJIGE SAŽETAKA

Urednik

Dr Hajrija Mujović

Programski odbor

Dr Marta Sjeničić

Dr Sanja Stojković Zlatanović

Dr Sofija Nikolić Popadić

Organizacioni odbor

Dr Hajrija Mujović

Dr Marko Milenković

Dr Ranko Sovilj

Nataša Jevtić

SRBIJA I REFORMISANJE INSTITUTA ODGOVORNOSTI

6

OKRUGLI STO

3. novembar 2023, Beograd

KNJIGA SAŽETAKA

Advokatska komora Vojvodine
Glasnik AKV
Novi Sad

Institut društvenih nauka
Centar za pravna istraživanja
Beograd

Ranko Sovilj*

TRŽIŠTE DIGITALNIH VALUTA – RIZICI, PRAVNA ODGOVORNOST I ZAŠTITA INVESTITORA

Poslednjih decenija globalni finansijski sistem postao je veoma kompleksan, čemu je posebno doprineo razvoj inovativnih tehnologija, prvenstveno novih finansijskih instrumenata, kao i različitih vrsta finansijskih posrednika, što je postavilo pred regulatore brojne pravne izazove. Sa jedne strane, od regulatornih tela se očekuje da ne sputavaju finansijske inovacije i da omoguće dalji razvoj tržišta, dok se, sa druge strane, od regulatora očekuje da obezbede finansijsku stabilnost, da pruže adekvatnu zaštitu od finansijskih zloupotreba, u krajnjem da zaštite korisnike finansijskih usluga (investitore, potrošače, poverioce, preduzetnike). Do pojave i šire upotrebe digitalnih valuta, regulatorna tela su detaljno regulisala poslovanje svih učesnika na finansijskom tržištu. Međutim, sa ekspanzivnom upotrebom digitalne imovine, mogućnosti za adekvatnu regulaciju emisije i prometa digitalnih valuta značajno su se smanjile. S obzirom na izraženu rizičnost poslovanja digitalnim valutama, cilj predmetnog istraživanja je da ukaže na neophodnost adekvatnog pravnog normiranja emisije i prometa digitalnih valuta zarad očuvanja finansijske stabilnosti,

---

* Doktor pravnih nauka, naučni saradnik Instituta društvenih nauka u Beogradu, Centar za pravna istraživanja, soviljpeca@gmail.com

privrede i zaštite svih učesnika na tržištu (ulagača, preduzetnika, start-apova itd.), budući da prerano ili preterano normiranje može predstavljati prepreku daljem razvoju tržišta digitalnih valuta, dok, sa druge strane, potpuno odsustvo regulatornog okvira može obeshrabriti investitore i start-apove od ulaganja u tržište digitalnih valuta.

Da bi se odgovorno pristupilo adekvatnom pravnom regulisanju digitalne imovine potrebno je, između ostalog, proceniti sve rizike koji nastaju tokom prometa digitalne imovine. Kako je vrednost digitalne imovine veoma promenljiva i nestabilna, ulaganje u digitalnu imovinu smatra se visokošpekulativnim ulaganjem s obzirom na prisutan rizik od značajnog ili potpunog gubitka investicija prilikom kupovine ili prodaje digitalnih valuta. U poređenju sa rizičnošću poslovanja finansijskim instrumentima na tržištima kapitala, na rizičnost poslovanja digitalnom imovinom, pored već standardizovanih i opšteprisutnih rizika (tržišni rizik, kreditni rizik, operativni rizik, rizik likvidnosti, rizik druge ugovorne strane), utiču i drugi rizici koji proizlaze iz specifičnih obeležja digitalne imovine. Na volatilnost (promenljivost cena) digitalnih valuta, pored permanentnih tehnoloških promena i inovacija, dodatno utiču prevare, krađe i sajber napadi, protiv kojih ne postoje odgovarajuća pravna sredstva zaštite. Kako su tehnološka dostignuća u sferi kriptografije, hakovanja koda ili kvantnih proračuna u inicijalnoj fazi razvoja, mogu predstavljati dodatan rizik za bezbednost digitalne imovine. Pored toga, digitalna imovina izložena je većem riziku od tržišnih malverzacija, manipulacija i insajderskih informacija, kako usled odsustva regulative, tako i usled neadekvatnog nadzora i kontrole na tržištu.

S tim u vezi potrebno je da nadležna regulatorna tela odgovorno pristupaju prilikom sistemskog uređivanja ovako kompleksne materije kakvo je tržište digitalne imovine. Kako ne postoje opšteprihvaćena međunarodna pravila i standardi u trgovini digitalnim valutama, sa razvojem nacionalnih regulativa širom sveta javlja se pravni rizik zbog nekonzistentnosti i neujednačenosti propisa u različitim jurisdikcijama, što za posledicu može imati da određene pravne transakcije budu priznate kao zakonite u jednoj zemlji, a nezakonite u drugoj. Prema usvojenom principu regulacije danas razlikujemo tri sistema regulacije – zemlje u kojima je zabranjena trgovina digitalnom imovinom, zemlje koje je ignorišu i, na kraju, zemlje koje odobravaju i pravno uređuju trgovinu digitalnom imovinom. Među malobrojnim zemljama koje izričito zabranjuju trgovinu digitalnom imovinom je Narodna Republika Kina. Najbrojnija grupa zemalja u nastojanju da izbegne pravni rizik, ignoriše i odugovlači sa usvajanjem pravnih propisa, kako bi se sagledale i analizirale sve prednosti tržišta digitalne imovine. Kao meru predostrožnosti prema finansijskim inovacijama, regulatorni organi Australije, Kanade, Singapura, Ujedinjenih Arapskih Emirata i Velike Britanije dopuštaju poslovanje digitalnom imovinom u relativno kontrolisanom okruženju. To se može smatrati oblikom selektivne regulacije usmerenom na tržišta digitalne imovine i predstavlja jedan vid upravljanja rizikom. Na kraju, poslednja grupa država, poput Malte, Monaka, Lihtenštajna, Luksemburga i Srbije, izričito dopuštaju i uređuju trgovinu digitalnih valuta, nastojeći da privuku investitore širom sveta i pozicioniraju se kao globalni centri digitalnih finansija.

Kao što smo na početku istakli, finansijske inovacije predstavljaju veliki izazov za državnu politiku i pravnu regulativu u pogledu obezbeđivanja finansijske stabilnosti i zaštite svih učesnika na tržištu. U svetlu promenljivih finansijskih okolnosti, izvesno je da stabilnosti i održivosti tržišta digitalnih valuta doprinosi adekvatan sistem upravljanja rizicima i kontrole svih učesnika na tržištu, kao i odgovarajuće regulatorne mere. Stoga je potrebno da regulatorni organi preuzmu odgovorniju i aktivniju ulogu na tržištu digitalnih valuta koristeći integralni – preventivni i tržišno orijentisan pristup.

Ključne reči: turistički ugovori, putnik-potrošač, vanredne okolnosti, viša sila, jednakost davanja